

Dato: [dd.mm.yyyy]

Kontor: Udsatte Børn
Ansvarlig: Rikke Wagner

Sagsnr. 2015 - 3018

Bidrag til SUU L 137 - svar på spørgsmål 32

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har anmodet om bidrag fra Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold til brug for SUU L 137 - svar på spørgsmål 32 fra Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg. Spørgsmålet har følgende ordlyd:

L 137 spørgsmål 32:

"Spm. om ministeren i forlængelse af svar på spørgsmål 13 vil indhente en udtalelse fra ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold, for så vidt angår den del af spørgsmålet, som omhandler magtanvendelse på det sociale område, til ministeren for sundhed og forebyggelse."

Der henvises i spørgsmål 32 til spørgsmål 13, som har følgende ordlyd:

L 317 spørgsmål 13:

"Vil ministeren beskrive, hvad der kan udløse magtanvendelse på hhv. det sociale område og de psykiatriske afdelinger, og vil ministeren herunder redegøre for, hvad der reguleres i hhv. love og bekendtgørelser?"

Hermed fremsendes Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds bidrag til SUU L 137 - svar på spørgsmål 32:

Bidrag fra MBLIS

"Reglerne for magtanvendelse på det sociale område omfatter børn og unge under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet, samt voksne, som modtager visse sociale indsatser efter serviceloven.

Børn og unge anbragt uden for hjemmet

I lov om social service (serviceloven) er fastsat regler om særlig støtte til børn og unge med behov herfor. Formålet er at sikre, at disse børn og unge kan opnå samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende, jf. servicelovens § 46. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste og kan omfatte forebyggende foranstaltninger, som for eksempel tildeling af en kontaktperson eller familiebehandling, og anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet på et anbringelsessted, som for eksempel en plejefamilie, et opholdssted eller en døgninstitution.

Som led i omsorgen for børn og unge anbragt uden for hjemmet på døgninstitutioner (hhv. åbne døgninstitutioner, delvis lukkede døgninstitutioner og sikrede døgninstitutioner) og opholdssteder kan der i nogle tilfælde være behov for at anvende magt. Reglerne herfor er fastsat i serviceloven og uddybet i bekendtgørelse nr. 186 af 20. februar 2015 om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet (magtanvendelsesbekendtgørelsen). I det følgende redegøres for de væsentlige af disse regler. Der kan efter serviceloven ikke anvendes magt over for børn og unge anbragt i plejefamilier.

Magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige, må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand og skal altid stå i et rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed. Legemlig afstraffelse og fiksering er ikke tilladt. Ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt. Enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes af den pågældende institution til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for barnets ophold i tilbuddet, og til det socialtilsyn, der fører driftsorienteret tilsyn med tilbuddet, jf. servicelovens § 123, stk. 4.

Magtanvendelse kan dels bestå i en anbringelse på en delvist lukket eller sikret institution eller afdeling med de begrænsninger i barnets eller den unges bevægelsesfrihed, der heraf følger, som beskrevet nedenfor, dels i andre indgreb i den unges selvbestemmelsesret.

På delvist lukkede institutioner og afdelinger kan yderdøre og vinduer aflåses i perioder, jf. servicelovens § 123 b, stk. 2. Anbringelse på delvist lukkede institutioner og afdelinger må alene finde sted, når det er afgørende for den socialpædagogiske behandling, at yderdøre og vinduer kan aflåses i perioder, eller at barnet eller den unge kan fastholdes fysisk, og der er risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af kriminel adfærd, misbrugsproblemer eller andre adfærds- og tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge, jf. servicelovens § 123 b, stk. 1.

I særlige tilfælde kan der være behov for at anbringe børn og unge på sikrede institutioner eller afdelinger, dvs. på institutioner eller afdelinger, hvor det er tilladt at have yderdøre og vinduer konstant aflåst. Sikrede institutioner eller afdelinger må alene anvendes, når forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet, jf. servicelovens § 123. § 30 i bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet uddyber reglerne herfor.

Magtanvendelse kan endvidere bestå i bestemte indgreb under selve anbringelsen som led i omsorgen for børn og unge anbragt uden for hjemmet. Reglerne herfor er fastsat i servicelovens §§ 123 - 123 d og uddybet i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Reglerne varierer, alt efter om der tale om anbringelse på et opholdssted eller en åben, delvist lukket eller sikret døgninstitution eller afdeling.

Afhængigt af anbringelsessted omfatter tilladte indgreb fysisk magtanvendelse, hvor den unge fastholdes eller føres til et andet opholdsrum, tilbageholdelse på institutionen i op til 14 dage efter anbringelsen, undersøgelse af barnets eller den unges person eller opholdsrum samt kontrol med barnets eller den unges brevveksling, telefonsamtaler eller anden kommunikation. I helt særlige tilfælde kan børn og unge anbragt på sikrede institutioner og afdelinger anbringes i isolation i korte perioder. Isolation må alene anvendes, når forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet, jf. servicelovens § 123, stk. 1. Nærmere regler herfor er fastsat i § § 20 og 39 i bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet. Endelig gælder der for børn og unge, som er anbragt på døgninstitutioner eller opholdssteder, og som har betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, særlige regler om brug af personlige alarm- eller pejlesystemer, jf. servicelovens § 123 d.

Regeringen nedsatte i 2013 Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget) bestående af eksperter og praktikere. Udvalget har blandt andet haft til opgave at analysere det eksisterende hjemmelsgrundlag for magtanvendelse og eventuelle behov for nye tiltag. Det forventes, at udvalgets betænkning vil blive offentliggjort senere i foråret.

Voksne

Efter lov om social service er mulighederne for anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne reguleret i lovens §§ 124 – 137. Servicelovens magtanvendelsesregler skal ses i sammenhæng med servicelovens § 82 om kommunernes pligt til at yde hjælp efter formålet i serviceloven til personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne.

Efter loven skal anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten begrænses mest muligt, og indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand, ligesom de enkelte indgreb skal stå i rimeligt forhold til det, der skal opnås og være så skånsomme og kortvarige som muligt.

Servicelovens magtanvendelsesregler for voksne gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der i forvejen modtager betydelig hjælp efter serviceloven, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter lovens §§ 125 – 129. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den pågældendes nedsatte funktionsevne.

Hensynet bag servicelovens regler om indgreb uden samtykke over for borgere, der er omfattet af målgruppen for magtanvendelse, er således en beskyttelse af borgerens integritet og egne interesser, fx at undgå væsentlig personskade mv., og at bidrage til at sikre muligheden for at borgeren kan få den nødvendige pleje og støtte.

Servicelovens §§ 125 – 129 indeholder en udtømmende oplistning af de foranstaltninger /indgreb, der, under de i bestemmelsen anførte materielle betingel-

ser, vil kunne træffes afgørelse om at bringe i anvendelse uden borgerens samtykke.

Foranstaltninger uden samtykke kan efter servicelovens §§ 125 - 129 alene omfatte personlige alarm- og pejlesystemer og særlige døråbnere for at undgå risiko for alvorlig personskade, fastholdelse i akutte situationer for at undgå væsentlig personskade, fastholdelse i særlige hygiejnesituationer, tilbageholdelse i boligen, anvendelse af bløde stofseler for at hindre fald, der kan medføre væsentlig personskade samt flytning uden samtykke til særlig bolig, når det er af afgørende betydning for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp,

Bortset fra foranstaltninger, der kan være straffri efter straffelovens regler om nødret og nødværge, vil indgreb eller foranstaltninger, der ikke er omfattet af servicelovens §§ 125 - 129 således ikke lovligt kunne bringes i anvendelse.

Bekendtgørelse nr. 392 af 23. april 2014 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven, indeholder nærmere retningslinjer for bl.a. genvurdering af beslutninger om tilladelse til magtanvendelse, om indberetning mv.